

Dzierżoniów w drodze do Celów Zrównoważonego Rozwoju

Organizacja Narodów Zjednoczonych (ONZ) przyjęła w 2015 roku plan rozwoju świata do roku 2030. Opracowano wówczas 17 globalnych Celów Zrównoważonego Rozwoju. Dotyczą one wyzwań na skalę światową, z którymi wszyscy muszą się zmierzyć. Są wśród nich wyzwania związane z biedą, nierównością, klimatem, degradacją środowiska, dobrobytem oraz pokojem i sprawiedliwością. Wyzwania te obejmują pięć kluczowych obszarów: ludzie, planeta, dobrobyt, pokój, partnerstwo.

Zachęcono jednocześnie wszystkie kraje członkowskie ONZ do podjęcia działań służących realizacji [Celów Zrównoważonego Rozwoju](#). Aby włączyć się w przyjęty przez ONZ plan rozwoju świata, Dzierżoniów przystąpił do projektu partnerskiego [„Global Goals for Cities”](#) (Globalne cele dla miast).

Projekt realizowany jest w ramach Programu URBACT III - sieć pilotażowa wspierająca miasta zainteresowane umiejscowieniem Celów Zrównoważonego Rozwoju na poziomie lokalnym. Sieć pilotażową projektu tworzy 19 europejskich miast (Partnerów projektu): Braga (Portugalia), Bratislava (Słowacja), Dzierżoniów (Polska), Gävle (Szwecja), Glasgow (Wielka Brytania), Heraklion (Grecja), Jihlava (Czechy), Klaipeda (Litwa), La Rochelle (Francja), Manresa (Hiszpania), Mouscron (Belgia), Ozalj (Chorwacja), Reggio nell'Emilia (Włochy), Schiedam (Holandia),

Solingen (Niemcy), Tallinn (Estonia), Trim (Irlandia), Veliki Preslav (Bułgaria), Veszprém (Węgry). Miasta te stworzyły strategiczne partnerstwo na rzecz wzajemnego uczenia się i planowania zintegrowanych działań w celu lokalizacji Celów Zrównoważonego Rozwoju ONZ na poziomie lokalnym.

W ramach projektu została utworzona w Dzierżoniowie Lokalna Grupa URBACT. Grupę tworzą przedstawiciele różnych sektorów i obszarów życia miasta – placówki oświatowe, instytucje kultury i sportu, instytucje pomocy społecznej i rynku pracy, organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy, młodzież z dzierżoniowskich szkół, pracownicy urzędu miasta. Działa ona od czerwca 2021 r. Jednym z obszarów, nad którym pracowała, była analiza działań, które wpływają w naszym mieście na realizację Celów Zrównoważonego Rozwoju. Jej wyniki prezentujemy poniżej.

1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie

Bieda to coś więcej niż brak przychodów i środków potrzebnych do

życia. Bieda to głód, niedożywienie, ograniczony dostęp do edukacji i podstawowych usług, dyskryminacja społeczna, wykluczenie oraz brak udziału w procesie decyzyjnym. Wzrost gospodarczy musi być inkluzywny, zapewnić możliwość pracy oraz promować równość.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Programy dożywiania – „Posiłek w szkole i w domu”. Jego celem jest zapewnienie posiłku dzieciom, uczniom i młodzieży oraz objęcie pomocą osób dorosłych, zwłaszcza starszych, samotnych, chorych lub niepełnosprawnych.

2. „Lodówka społeczna” - to akcja pomocowa dla potrzebujących, powiązana z ekologicznym trendem nie marnowania jedzenia. Lodówka, przy wejściu do Ośrodka Pomocy Społecznej jest czynna całą dobę. Każdy ma do niej swobodny i nieodpłatny dostęp. Można w niej zostawiać produkty żywnościowe, a przede wszystkim brać, jeśli ktoś jest w trudnej sytuacji i ich potrzebuje.
3. „Różowa skrzyneczka dla dziewcząt" (w szkolnych toaletach) - oddolna inicjatywa, której celem jest walka z wykluczeniem menstruacyjnym oraz zapewnienie szerokiego dostępu do bezpłatnych podpasek i tamponów w przestrzeni publicznej.
4. Obniżanie cen żywności - oferta dużych sklepów przed godziną ich zamknięcia.
5. Motywacja i aktywizacja osób bezrobotnych do podjęcia pracy - działalność Powiatowego Urzędu Pracy.
6. System wsparcia finansowego na szczeblu rządowym - świadczenia pieniężne przyznawane z systemu pomocy społecznej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Dzierżoniowie (zasiłki stałe, okresowe i celowe); Rodzina 500 plus; Emerytura+; Rodzinny Kapitał Opiekuńczy.
7. Dzierżoniowska Karta Seniora - możliwość ubiegania się o otrzymanie karty seniora mają mieszkańcy Dzierżoniowa, którzy ukończyli 60 lat. Karta uprawnia do korzystania z ulg i zniżek, które oferuje ponad trzydziestu dzierżoniowskich partnerów. Są to m.in. placówki handlowe, punkty usługowe, gabinety rehabilitacji.
8. Ogólnopolska i Dzierżoniowska Karta Dużej Rodziny - to system zniżek i dodatkowych uprawnień (w instytucjach publicznych i firmach prywatnych) dla rodzin wielodzietnych. Posiadacze karty mają możliwość tańszego korzystania z oferty podmiotów m.in. z branży spożywczej, paliwowej, bankowej czy rekreacyjnej. Karta wspiera budżety rodzin wielodzietnych oraz ułatwia dostęp do dóbr i usług.
9. Świetlice środowiskowe - prowadzone są w 4 dzierżoniowskich szkołach podstawowych, przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci. Zajęcia świetlicowe kierowane są przede wszystkim do dzieci z rodzin zagrożonych problemem alkoholowym, przemocą domową, pochodzących z rodzin dysfunkcyjnych, wielodzietnych, borykających się z problemem bezrobocia i mają charakter terapeutyczny, wspomagający, pomocowy. Prowadzone zajęcia mają charakter wyrównawczy, socjoterapeutyczny, wzmacniający kompetencje, podnoszące samoocenę, stymulujące rozwój emocjonalno - intelektualny u dzieci. Dodatkowo dzieci objęte są dożywianiem.

10. Program profilaktyczny „Aktywne wsparcie” (realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej) – skierowany do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością. Jego celem jest aktywizacja i profilaktyka zmierzające do wychodzenia z bezdomności. Uczestnicy programu mogą korzystać ze wsparcia specjalistów z zakresu profilaktyki uzależnień i mają możliwość podjęcia pracy (np. prace porządkowe, przy zieleni, drobne remonty w siedzibach jednostek miejskich).
11. Działalność ośrodków wsparcia:
  - Dzienny Dom Senior+ (ul.Świdnicka 35) - jest ośrodkiem wsparcia przeznaczonym dla osób, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności wymagają częściowej opieki i pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, a którym rodzina takiej pomocy nie może zapewnić. Dzienny Dom zapewnia opiekę i stwarza odpowiednie warunki do wielogodzinnego przebywania w nim osób znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych,
  - Środowiskowy Dom Samopomocy (ul.Nowowiejska 88, 88a) - jest ośrodkiem wsparcia dziennego, przeznaczonym dla osób przewlekłe psychicznie chorych, osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych. Jego podstawowym zadaniem jest zapewnienie uczestnikom oparcia społecznego pozwalającego na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych, usamodzielnienie i integrację społeczną. Dla swoich podopiecznych prowadzi indywidualne i grupowe zajęcia terapeutyczne – aktywizujące, przy jednoczesnym zachowaniu prawa do wolności, godności, suwerenności i samodzielności,
  - Klub Senior+ (ul.Krasickiego 25) – zapewnienia wsparcie seniorom i ma na celu przywrócenie osób starszych do aktywnego życia społecznego. Zajęcia odbywają się tu w godzinach popołudniowych (po zamknięciu innych ośrodków wsparcia). W ramach Klubu seniorzy mogą korzystać z oferty: aktywizującej, edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej, prozdrowotnej.

2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo

Gleba, woda pitna, oceany, lasy oraz różnorodność biologiczna

ulegają szybkiej degradacji. Zmiany klimatyczne wywierają jeszcze większy wpływ na środowisko, od którego zależy nasze życie. Zwiększają one ryzyko występowania katastrof naturalnych, takich jak susze czy powodzie. Przy właściwym postępowaniu, rolnictwo, leśnictwo i rybołówstwo mogą stanowić źródło pożywej żywności dla wszystkich i przynosić godny dochód. Jednocześnie mogą przyczynić się do rozwoju obszarów wiejskich i ochrony środowiska.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Programy edukacyjne z zakresu zdrowego odżywiania - realizowane w dzierżoniowskich przedszkolach, szkołach, bibliotece. Celem programów jest promocja zdrowego odżywiania i zasad prawidłowego żywienia wśród najmłodszych.
2. Promocja produktów regionalnych, m.in. na organizowanych przez miasto wydarzeniach:

„zRęcznie zrobione” - to jarmark zdrowej żywności, którą można kupić bezpośrednio od rolników i producentów ekologicznych. Wśród produktów można znaleźć: świeże warzywa i owoce, sery owcze i krowie, przetwory mięsne, miody, pierniki, przetwory owocowe i warzywne (soki, sałatki, ogórki kiszane i korniszony). Na jarmarku można znaleźć też rękodzieło (np. dekoracje do domu, biżuteria).

„Miodobranie” - to jarmark pszczelarski połączony z zabawami dla najmłodszych, folkową muzyką, ciekawymi warsztatami i seminariami o tematyce: pszczelarskiej, zielarskiej i zdrowej kuchni.

3. Pomoc żywnościowa - jadłodajnia prowadzona przez CARITAS (ul. Kilińskiego 8). Pomoc, w postaci dwudaniowego posiłku, skierowana jest do osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej.
4. Oferta produktów lokalnych na targowisku miejskim - sprzedaż odbywa się trzy dni w tygodniu. Wśród wielu produktów można znaleźć m. in.: warzywa, owoce, przetwory mleczne i mięsne.

3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt

Musimy kontynuować wzmożone prace nad pokonywaniem

występowania wielu chorób i pojawiającymi się zagrożeniami zdrowotnymi. Zapewniając bardziej efektywne finansowanie systemów opieki zdrowotnej, poprawę warunków sanitarnych i higieny, dostęp do lekarzy oraz ograniczając zanieczyszczenie środowiska, możemy poczynić znaczące postępy w ratowaniu życia milionów ludzi.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Duża liczba miejsc w przestrzeni publicznej do uprawiania sportu i wypoczynku. Utrzymywanie w dobrym stanie technicznym siłowni plenerowych i placów zabaw.
2. Szeroka oferta organizowanych imprez miejskich (częściowo ograniczona z powodu pandemii Covid-19).
3. Centrum wymiany/wypożyczania sprzętu rehabilitacyjnego (w Dziennym Domu Senior+ i Ośrodku Pomocy Społecznej).
4. Programy społeczne dla seniorów i osób niepełnosprawnych (realizowane m.in. przez Dzienny Dom Senior+, Środowiskowy Dom Samopomocy, Klub Senior+).
5. Działania promujące zdrowy styl życia (pogadanki dla dzieci o sporcie i zdrowym trybie życia, promocja książek medycznych i poradników zdrowego stylu życia w Bibliotece).
6. Badania profilaktyczne wśród mieszkańców.
7. Budowa ścieżek rowerowych w mieście.
8. Program „Złota rączka” dla seniora – program dla osób w wieku 60+, w ramach którego seniorzy mogą skorzystać z darmowych usług fachowca w zakresie drobnych, domowych napraw. Z programu mogą korzystać mieszkańcy Dzierżoniowa posiadający Kartę Seniora. W pierwszej kolejności dedykowany jest on dla osób samotnych i niepełnosprawnych.
9. Zespół ds. osób z niepełnosprawnościami - zespół doradczy, którego zadaniem jest dbanie o potrzeby mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz

ich angażowanie w życie miasta. Tworzą go przedstawiciele dzierżoniowskich organizacji pozarządowych i fundacji zajmujących się problematyką osób z niepełnosprawnościami oraz przedstawiciele Burmistrza i Rady Miejskiej. Do głównych zadań Zespołu należy: inspirowanie przedsięwzięć w zakresie integracji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami i realizacji praw osób niepełnosprawnych; opiniowanie projektów działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ocena ich realizacji.

10. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – komisja opiniuje i nadzoruje wykonanie Gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Do jej zadań należy m.in.: wsparcie motywująco-interwencyjne dla osób mających problem z alkoholem oraz dla członków ich rodzin; podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie; inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych.

4. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie

Wysokiej jakości edukacja stanowi podstawę dla polepszenia życia

ludzi i zrównoważonego rozwoju. Powszechny dostęp do edukacji poprawia jakość życia i umożliwia znalezienie innowacyjnych rozwiązań największych problemów współczesnego świata. Przyczyny niskiej jakości edukacji to brak odpowiednio wyszkolonych nauczycieli, złe warunki w szkołach oraz nierówny dostęp do szkół dzieci z obszarów wiejskich. Zapewnianie wysokiej jakości edukacji wiąże się z tworzeniem edukacyjnych programów stypendialnych, warsztatów dla nauczycieli, budowaniem szkół oraz poprawą dostępu do wody i energii elektrycznej w szkołach.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Realizacja szkolnych projektów edukacyjnych (w zakresie zajęć rozwijających kompetencje i uzdolnienia uczniów, zajęć dla uczniów potrzebujących pomocy w nauce).
2. Dzierżoniowski Ośrodek Nauki (ul.Krasickiego 25) - miejsce, w którym prowadzone są popołudniowe warsztaty dla dzieci i młodzieży, z zakresu

różnych dziedzin nauki. Celem zajęć jest rozwijanie potencjału twórczego i intelektualnego dzieci i młodzieży oraz angażowanie ich w poznawanie nauki przez doświadczenia i zabawę.

3. Dzierżoniowski Uniwersytet Trzeciego Wieku (dla seniorów) - prowadzi działania edukacyjne, kulturalne, promuje aktywne formy spędzania czasu oraz rozwijanie własnych zainteresowań, przeciwdziała wykluczeniu społecznemu.
4. Organizowanie zajęć/spotkań dla seniorów - zajęcia prowadzone w Dziennym Domu Senior + (m.in. nauka języków obcych, zajęcia komputerowe, grupa teatralna).
5. Pomoc w odrabianiu lekcji dla dzieci w wieku szkolnym (świetlice środowiskowo prowadzone przez Towarzystwie Przyjaciół Dzieci w 4 szkołach podstawowych).
6. Szkolenia dla pracowników (organizowane przez ich pracodawców lub za pośrednictwem Powiatowego Urzędu Pracy).

5. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt

Równość płci to nie tylko powszechne prawo człowieka, to także

fundament zrównoważonego świata, w którym ludzie będą żyć w pokoju i dobrobycie. Zapewnienie kobietom i dziewczętom równego dostępu do edukacji, opieki zdrowotnej i godziwej pracy oraz do udziału w procesie decyzyjnym w sprawach politycznych i ekonomicznych wzmocni zrównoważone gospodarki i przyniesie korzyści społeczeństwu i całej ludzkości. Wdrożenie nowych ram prawnych dotyczących równouprawnienia w miejscu pracy oraz zwalczanie szkodliwych praktyk wobec kobiet to działania niezbędne, aby położyć kres dyskryminacji ze względu na płeć występującej w wielu krajach.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Działalność Dzierżoniowskiej Rady Kobiet - zadaniem Rady jest podejmowanie działań wspierających udział kobiet w życiu zawodowym, społecznym, diagnozowanie sytuacji kobiet w Dzierżoniowie i wspieranie działań samorządu w rozwoju polityki prorodzinnej. Jest to działalność społeczna skierowana do pań, których centrum działalności zawodowej lub

społecznej jest Dzierżoniów.

2. Edukacja szkolna dziewcząt i chłopców dotycząca równości płci.
3. Psychoedukacyjna grupa wsparcia dla kobiet prowadzona w dzierżoniowskim Ośrodku Pomocy Społecznej. Oferta skierowana jest do wszystkich kobiet, które doświadczają lub doświadczały przemocy w przeszłości, chcą zdobyć wiedzę o mechanizmach przemocy i swoich prawach, dowiedzieć się, jak chronić przed przemocą siebie i swoich bliskich, uzyskać wsparcie oraz poznać inne kobiety będące w podobnych sytuacjach.

6. Zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wody i warunków sanitarnych poprzez zrównoważoną gospodarkę zasobami wodnymi

Każdy człowiek na świecie powinien mieć dostęp do czystej wody.

Na naszej planecie mamy wystarczającą ilość wody, by tak się stało. Jednak z powodu słabej gospodarki czy złego stanu infrastruktury, każdego roku na choroby związane z nieodpowiednimi zasobami wody, słabymi warunkami sanitarnymi i złą higieną umierają miliony ludzi, przede wszystkim dzieci. Niedostatek wody, jej słaba jakość i niewłaściwe warunki sanitarne mają negatywny wpływ na bezpieczeństwo żywnościowe i źródła utrzymania.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Działalność spółki Wodociągi i Kanalizacja - polegająca na zaspokajaniu potrzeb mieszkańców, zakładów oraz innych instytucji miasta w zakresie zaopatrzenia i dystrybucji wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków, w tym realizacja projektów wodno - kanalizacyjnych w ramach pozyskanych dotacji (ze środków Unii Europejskiej).
2. Działania edukacyjne w szkołach i przedszkolach na rzecz oszczędzania wody.
3. Wsparcie sanitarne dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej - prowadzone przez CARITAS (ul. Kilińskiego 8). Wsparcie polega na udostępnieniu osobom potrzebującym pralni, suszarni oraz łaźni.

7. Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie

Pokonywanie wyzwań i korzystanie z licznych możliwości w

dzisiejszym świecie wiąże się z dostępem do energii. Jest ona konieczna w wykonywaniu pracy, zapewnieniu bezpieczeństwa, walce ze zmianami klimatycznymi, produkcji żywności czy wysiłkach zwiększających krajowe dochody. Problem ten jest jednak daleki od rozwiązania. Należy zwiększyć dostęp do czystych paliw i technologii, a także zwiększyć wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii w budynkach, transporcie i przemyśle. Należy również zwiększyć publiczne i prywatne inwestycje w energię oraz położyć większy nacisk na ramy regulacyjne i innowacyjne modele biznesowe w przekształceniu światowych systemów energetycznych.

Działania w Dzierżoniowie:

1. „Program Małych Ulepszeń” – dotacje dla mieszkańców, z budżetu Gminy Miejskiej Dzierżoniów, na dofinansowanie przedsięwzięć dotyczących zmiany sposobu ogrzewania. Zmiana dotyczy nieekologicznych instalacji grzewczych na instalacje proekologiczne, bardziej przyjazne środowisku.
2. Energia Komunalna Sp. z o.o. - lokalna spółka zajmująca się zarządzaniem energią. Obszarem działalności Spółki jest szeroko rozumiana aktywność na polu energetyki, w szczególności w kierunku propagowania i realizowania przedsięwzięć w zakresie odnawialnych źródeł energii oraz redukcji emisji gazów i pyłów do atmosfery.
3. Alternatywne źródła energii:

Instalacje fotowoltaiczne – budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej: żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe, biblioteka, Ratusz Miejski, Dzierżoniowski Ośrodek Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Sportu i Rekreacji (Hotel, basen kryty), Środowiskowy Dom Samopomocy oraz na obiektach wodociągowo-kanalizacyjnych (oczyszczalnia ścieków, przepompownia ścieków, Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.). Instalacje zostaną wykonane w ramach projektu pn. „Budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej gmin

powiatu dzierzoniowskiego, Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. oraz Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Łagiewnikach”, którego realizatorem jest spółka Energia Komunalna,

Instalacje fotowoltaiczne – współrealizacja projektu grantowego dotyczącego wymiany nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych. Właściciele dzierzoniowskich domów jednorodzinnych, którzy zdecydowali się na likwidację tzw. „kopciuchów” mogli ubiegać się o dofinansowanie (grant) w ramach projektu „Regionalny Program Energetyki Prosumenckiej – mikroinstalacje fotowoltaiczne w budynkach jednorodzinnych na terenie wybranych gmin Dolnego Śląska”. Liderem projektu było Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość ze Świdnicy,

Pompy ciepła, pompy ciepła wraz z instalacjami fotowoltaicznymi - współrealizacja projektu grantowego dotyczący wymiany nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych. Właściciele dzierzoniowskich budynków jednorodzinnych, którzy zdecydowali się na likwidację tzw. „kopciuchów” mogli ubiegać się o dofinansowanie (grant) w ramach projektu „Koalicja na rzecz poprawy jakości powietrza Gmin Obszaru Ziemi Dzierżoniowsko-Kłodzko-Ząbkowickiej (ZKD)”. Liderem projektu jest Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość ze Świdnicy.

4. Dzierżoniowski Klaster Energii – zadaniem klastra jest zapewnienie lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, poprawa lokalnego środowiska naturalnego oraz zwiększenie konkurencyjności i efektywności ekonomicznej lokalnej gospodarki. Najważniejsze korzyści wynikające z utworzenia takiego podmiotu to możliwość tańszego zakupu energii i występowania o środki dedykowane wyłącznie klastrom energetycznym na odnawialne źródła energii. Klaster energetyczny tworzą: Powiat Dzierżoniowski i wszystkie 7 gmin powiatu (Dzierżonów, Bielawa, Pieszyce, Piława Górna, Niemcza, Łagiewniki, Dzierżonów-gmina wiejska) oraz podmioty publiczne i prywatne (Wodociągi i Kanalizacja, Stowarzyszenie Ziemi Dzierżoniowskiej, Dzierżoniowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Bielawska Agencja Rozwoju Lokalnego, TAURON Ekoenergia, ECO Ekologiczne Centrum Odzysku, ZEC Zakład Energetyki Ciepłej, Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość w Świdnicy, Spółdzielnia Mieszkaniowa w Bielawie, Frankonia Poland, Zakład Usług Komunalnych, Grupa CDE, Libra, SELENA LABS, ORION PU, Energia Komunalna).
5. Działalność edukacyjna w szkołach i przedszkolach na rzecz odnawialnych źródeł energii (OZE).

6. Punkty ładowania samochodów elektrycznych – w Dzierżoniowie istnieją 2 punkty ładowania pojazdów elektrycznych. Pierwszy w obrębie Sowiogórskiego Centrum Komunikacyjnego (SCK) przy ul. Sienkiewicza, a drugi w Rynku. Pierwszy powstał z inicjatywy miasta, a drugi z inicjatywy przedsiębiorstwa energetycznego.
7. Monitoring jakości powietrza – w Dzierżoniowie znajduje się stacja pomiaru jakości powietrza (na terenie Straży Pożarnej). Wyniki pomiarów udostępniane są mieszkańcom na stronie internetowej Urzędu Miasta.

8. Promować stabilny, zrównoważony i inkluzywny wzrost gospodarczy, pełne i produktywne zatrudnienie oraz godną pracę dla wszystkich ludzi

Zrównoważony wzrost gospodarczy wymaga od społeczeństw

kształtowania warunków umożliwiających ludziom podejmowanie pracy wysokiej jakości, która napędza gospodarkę bez uszczerbku dla środowiska. Należy stworzyć nowe możliwości pracy oraz zapewnić godziwe warunki jej wykonywania dla całej ludności w wieku produkcyjnym. Należy zwiększyć dostęp do usług finansowych, co umożliwi właściwe zarządzanie dochodami, gromadzenie majątku i dokonywanie skutecznych inwestycji. Zwiększenie środków na rozwój handlu, bankowości i infrastruktury rolnej przyczyni się również do zwiększenia wydajności ekonomicznej i zmniejszenia poziomu bezrobocia w najuboższych regionach świata.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Wspieranie firm i przedsiębiorczości:
  - a) wspieranie przedsiębiorczości poprzez udzielanie zwolnień w podatku od nieruchomości dla przedsiębiorstw z terenu Dzierżoniowa w zakresie likwidacji barier architektonicznych, wymiany źródeł ciepła na ekologiczne, ożywienia rynku poprzez rozwój zasobów gastronomicznych, budowy bądź przebudowy ogólnodostępnych parkingów w mieście,
  - b) Polska Strefa Inwestycji - instrument, dzięki któremu można uzyskać ulgę podatkową na realizację nowej inwestycji. Można z niej korzystać na terenie całej Polski, niezależnie od wielkości firmy. Wsparcie przyznawane jest

firmom z sektora przemysłu oraz nowoczesnych usług. Wsparcie przyznawane jest w formie zwolnienia z podatku dochodowego CIT lub zwolnienia z podatku dochodowego PIT,

c) Punkt Obsługi Inwestora w Urzędzie Miasta - jest miejscem pierwszego kontaktu dla przedsiębiorców zainteresowanych inwestowaniem w Dzierżoniowie oraz podejmujących działalność eksportową. W ramach Punktu przedsiębiorcy mogą uzyskać informację na temat wolnych terenów inwestycyjnych, powierzchni biurowych, hal, magazynów oraz zachęt inwestycyjnych stosowanych w Gminie Miejskiej Dzierżoniów,

d) Newsletter gospodarczy - rodzaj biuletynu, zawierającego informacje gospodarcze, które są przesyłane lokalnym przedsiębiorcom w formie mailowej, minimum raz w miesiącu,

e) strona gospodarcza [investindzierzoniow.pl](https://investin.dzierzoniow.pl/) (<https://investin.dzierzoniow.pl/>) - to podstrona dedykowana przedsiębiorcom i osobom zamierzającym założyć własny biznes, która znajduje się na oficjalnej stronie miasta www.dzierzoniow.pl. Strona zawiera najważniejsze informacje o gminie oraz ofercie inwestycyjnej miasta. Na bieżąco zamieszczane są tam aktualności biznesowe oraz informacje na temat wsparcia oferowanego przedsiębiorcom przez instytucje otoczenia biznesu.

2. Dzierżoniowska Rada Przedsiębiorców - w jej skład wchodzi przedsiębiorcy, przedstawiciele organizacji i instytucji zajmujących się przedsiębiorczością i rynkiem pracy oraz Radni Rady Miejskiej Dzierżoniowa. Głównym zadaniem Rady jest podejmowanie inicjatyw w zakresie rozwoju gospodarczego. Działania Rady mają charakter konsultacyjny, doradczy i inicjatywny dla Burmistrza Dzierżoniowa i jednostek mu podległych.
3. Edukacja dzieci i młodzieży z zakresu przedsiębiorczości.
4. Doksztalcanie i przekwalifikowanie pracowników.
5. Giełdy/targi pracy organizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Dzierżoniowie, jako jedna z form bezpośredniego kontaktu pracodawców z kandydatami do pracy.
6. System wsparcia finansowego na szczeblu rządowym.

9. Budować stabilną infrastrukturę, promować zrównoważone uprzemysłowienie oraz wspierać innowacyjność

W wielu krajach inwestowanie w infrastrukturę - transport, system

irygacyjny, energię oraz technologie informacyjno-komunikacyjne - ma zasadnicze znaczenie dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i wzmocnienia całych społeczeństw. Już od dawna wiemy, że wzrost produktywności i dochodów, poprawa opieki zdrowotnej i lepsza edukacja są zależne od inwestowania w infrastrukturę. U podstaw wysiłków zmierzających do realizacji celów środowiskowych leży postęp technologiczny, w tym zwiększanie efektywności materiałowej i energetycznej. Bez technologii i innowacji nie będzie industrializacji, a bez industrializacji nie będzie rozwoju.

Działania w Dzierżonowie:

1. Działania informacyjne dla biznesu o możliwościach wsparcia działań dotyczących innowacyjności (informacje na portalach Urzędu Miasta - Facebook, strona www, Newsletter).
2. Inwestowanie w infrastrukturę techniczną i drogową (co wpływa na lepszy dostęp do zakładów przemysłowych).
3. Polityka miejska dotycząca zagospodarowania przestrzennego miasta.
4. Zgłoś usterkę - e-usługa Urzędu Miasta umożliwiająca mieszkańcom zgłoszenie awarii, usterek oraz innych zagrożeń na terenie miasta.

10. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami

Konieczne jest, by każdy człowiek mógł korzystać z inkluzyjnego

postępu gospodarczego, opartego na trzech filarach zrównoważonego rozwoju - ekonomicznym, społecznym i środowiskowym. Uwzględnianie potrzeb osób pokrzywdzonych i grup marginalizowanych powinno stać się powszechną zasadą stosowaną w politykach dążących do zmniejszenia nierówności.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Dowóz dzieci niepełnosprawnych do szkół.
2. Dowóz osób starszych i niepełnosprawnych do punktu szczepień przeciw covid-19.
3. Likwidacja barier architektonicznych w mieście i placówkach publicznych.
4. Podnoszenie świadomości dotyczącej osób niepełnosprawnych - m.in. poprzez organizowanie dla mieszkańców happeningów uświadamiających problem osób z niepełnosprawnościami (Środowiskowy Dom Samopomocy); spotkania z młodzieżą, na których na specjalnych symulatorach prezentowane jest jak widzą świat osoby niedowidzące (Związek Niewidomych).
5. Projekty i działania międzynarodowe w szkołach.
6. Wolontariat:

Dzierżoniowski Ośrodek Wolontariatu - prowadzi działalność w zakresie szeroko rozumianego wolontariatu, działań na rzecz seniorów i osób z niepełnosprawnościami, prowadzi magazyn rzeczy potrzebnych, zarówno tych wielkogabarytowych, jak i rzeczy pierwszej potrzeby życiowej (np. ubrania, przyrządy kuchenne),

Wolontariat w Środowiskowym Domu Samopomocy - skupia osoby w różnym wieku, tych którzy przekazują swoją wiedzę, umiejętności, chcą podzielić się swoim czasem i doświadczeniem, którzy chcą działać na rzecz innych.

Dzierżoniowski Ośrodek Pomocy Społecznej - zrzesza wolontariuszy chętnych do pomocy dzierżoniowskim seniorom oraz innym mieszkańcom potrzebującym wsparcia w czasie nowych ograniczeń związanych z pandemią koronawirusa.

7. Działania na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu - zajęcia komputerowe dla seniorów prowadzone w Dziennym Domu Senior+; wakacyjna akcja „C@fe Senior”, podczas której młodzież pomaga starszym poznać komputerowy świat; spotkania warsztatowe w Dziennym Domu Senior+ na temat usług nowoczesnej bankowości.

11. Uczynić miasta i osiedla ludzkie bezpiecznymi, stabilnymi, zrównoważonymi oraz sprzyjającymi włączeniu społecznemu

Miasta są ośrodkami kultury i nauki, przemysłu i produktywności

oraz rozwoju społecznego, to tu także rodzą się nowe idee. Gdy miasto rozkwita, ludzie czerpią korzyści z rozwoju społecznego i ekonomicznego. Należy stawić czoło wyzwaniom związanym z gwałtowną urbanizacją (np. bezpieczna utylizacja i gospodarka odpadami w miastach). Miasta powinny rozwijać się, jednocześnie musimy zadbać o poprawę efektywności wykorzystania zasobów, dążyć do ograniczenia zanieczyszczeń i przeciwdziałać ubóstwu. W przyszłości miasta powinny zapewnić równe możliwości wszystkim ludziom oraz dostęp do podstawowych usług, energii, mieszkalnictwa, transportu i innych.

Działania w Dzierżonowie:

1. Montaż aktywnych przejść dla pieszych – przejścia są dodatkowo oświetlone i mają automatyczny mechanizm uruchamiania oświetlenia, sygnalizujący kierowcom moment zbliżania się pieszego do przejścia, są lepiej widoczne dla kierujących pojazdami, a tym samym bezpieczniejsze dla pieszych.
2. Sadzenie drzew w mieście, modernizacja parków, nasadzenia roślin rabatowych i kwiatów jednorocznych na terenach zieleni miejskiej.
3. Segregacja śmieci na terenach zabudowy wielorodzinnej i domków jednorodzinnych, w instytucjach publicznych – systemy pojemnikowe lub workowe do segregacji papieru, szkła, metali i tworzyw sztucznych, odpadów bio, plastiku.
4. Opieka nad bezpańskimi zwierzętami – działalność organizacji pozarządowych działających na rzecz zwierząt (m.in. „Azyl”, „Omyczek”).
5. Monitoring miasta - funkcjonowanie systemu monitoringu miejskiego w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców.
6. Integracja sąsiedzka – organizacja akcji/spotkań sąsiedzkich, np.: rodzinny festyn integracyjny pn. „Dzień Sąsiada” (organizowany przez Środowiskowy Dom Samopomocy).
7. Krajowa mapa zagrożeń bezpieczeństwa – internetowe źródło informacji o przestępstwach, wykroczeniach, jak i zagrożenia, które w subiektywnym odczuciu mieszkańców negatywnie wpływają na ich poczucie bezpieczeństwa.
8. Współpraca służb i jednostek miejskich (Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska, Pogotowie).

9. Unowocześnienie miejsc publicznych (Aleja Gwiazd Bajkowych, Park dla psów) – inwestycje w małą infrastrukturę.

12. Zapewnić wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji

Zrównoważona konsumpcja i produkcja są związane z

promowaniem efektywnego zużycia energii i innych zasobów, trwałej infrastruktury, dostępu do podstawowych usług, godziwych miejsc pracy, w tym w sektorze środowiskowym oraz lepszej jakości życia. Korzystanie z takich wzorców pomaga przy realizacji planów rozwojowych, obniża koszty gospodarcze, środowiskowe i społeczne, wzmacnia konkurencyjność gospodarczą i ogranicza skalę ubóstwa.

Działania w Dzierżoniowie:

1. „Kupuj lokalnie” - kampania promocyjna, która ma na celu wsparcie lokalnego biznesu – poprzez robienie zakupów w lokalnych sklepach lub korzystanie z usług dzierżoniowskich przedsiębiorców. Kampania powstała z inicjatywy Dzierżoniowskiej Rady Przedsiębiorców.
2. Projekty edukacyjne w szkołach i przedszkolach na rzecz zrównoważonej konsumpcji.
3. Promowanie „Lodówki Społecznej” przy Ośrodku Pomocy Społecznej. Lodówka społeczna to akcja pomocowa dla potrzebujących, powiązana z ekologicznym trendem nie marnowania jedzenia. Lodówka jest czynna całą dobę, każdy ma do niej swobodny i nieodpłatny dostęp. Można w niej zostawiać produkty żywnościowe, a przede wszystkim brać, jeśli ktoś jest w trudnej sytuacji i ich potrzebuje.
4. Recykling Dzierżoniów (oddam/przyjmę) - grupa na Facebook’u, której celem jest ograniczenie zużycia i zmniejszenie ilości śmieci. Jeśli ktoś posiada ubrania, meble czy inne rzeczy, z których już nie korzysta, może oddać je innym. Wszystkie informacje zamieszczane są w formie postów na profilu grupy.

13. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom

Zmiany klimatyczne są odczuwane w każdym kraju na wszystkich

kontynentach. Zakłócają one rozwój krajowych gospodarek oraz zagrażają życiu ludzkiemu i całym społeczeństwom. Już teraz przeciwdziałanie zmianom klimatycznym jest kosztowne, a w przyszłości będziemy wydawać jeszcze więcej. Ludzie doświadczają poważnych skutków zmian klimatycznych, w tym związanych ze zmianą wzorców pogodowych, podniesieniem poziomu morza oraz ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi. Emisja gazów cieplarnianych, powstałych w wyniku działań człowieka ciągle rośnie i napędza zmiany klimatu. Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym jest wyzwaniem globalnym, które nie uznaje granic państwowych. Emisja gazów cieplarnianych w jakimkolwiek miejscu na ziemi dotyka ludzi na całym świecie. Kwestia ta wymaga skoordynowanej współpracy i rozwiązań wypracowanych na szczeblu międzynarodowym.

Działania w Dzierżoniowie:

1. „Program Małych Ulepszeń” – dotacje dla mieszkańców, z budżetu Gminy Miejskiej Dzierżoniów, na dofinansowanie przedsięwzięć dotyczących zmiany sposobu ogrzewania. Zmiana dotyczy nieekologicznych instalacji grzewczych na instalacje proekologiczne, bardziej przyjazne środowisku.
2. Wymiana piecy węglowych na ogrzewanie ekologiczne – działanie realizowane w mieszkaniach komunalnych, nadzorowanych przez Dzierżoniowski Zarząd Budynków Mieszkalnych. Wymianie podlegają tzw. „kopciuchy”, które są zastępowane ogrzewaniem elektrycznym.
3. Programy edukacyjne w szkołach i przedszkolach na rzecz przeciwdziałania zmianom klimatu.
4. Retencja wody, oszczędność wody deszczowej - Program Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej „Moja Woda”, z którego mogli skorzystać mieszkańcy. Jego celem była ochrona zasobów wodnych oraz minimalizacja zjawiska suszy w Polsce, dzięki zwiększeniu poziomu retencji na terenie posesji przy jednorodzinnych budynkach mieszkalnych i wykorzystywanie zgromadzonych wód opadowych i roztopowych.

5. Zbiórka odpadów wielkogabarytowych – cykliczna akcja prowadzona na terenie Dzierżoniowa.
6. Zbiórka baterii - specjalne pojemniki na baterie umieszczone w szkołach, urzędach, niektórych sklepach.
7. Obszary zielone w mieście – rewitalizacja parków, terenów zielonych w mieście, organizacja konkursu na najpiękniejsze okna, balkony i ogródki pn. „Piękno kwiatów i zieleni wokół nas”.
8. Biogazownia na oczyszczalni ścieków w Dzierżoniowie.
9. Wymiana miejskiego oświetlenia ulicznego na oświetlenie energooszczędne.
10. Odnawialne źródła energii:
  - instalacje fotowoltaiczne – budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej: żłobek, przedszkola, szkoły podstawowe, biblioteka, Ratusz Miejski, Dzierżoniowski Ośrodek Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Sportu i Rekreacji (Hotel, basen kryty), Środowiskowy Dom Samopomocy oraz na obiektach wodociągowo-kanalizacyjnych (oczyszczalnia ścieków, przepompownia ścieków, Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o.). Instalacje zostaną wykonane w ramach projektu pn. „Budowa instalacji fotowoltaicznych na obiektach użyteczności publicznej gmin powiatu dzierżoniowskiego, Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. oraz Zakładu Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Łagiewnikach”, którego realizatorem jest spółka Energia Komunalna,
  - instalacje fotowoltaiczne – współrealizacja projektu grantowego dotyczącego wymiany nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych. Właściciele dzierżoniowskich domów jednorodzinnych, którzy zdecydowali się na likwidację tzw. „kopciuchów” mogli ubiegać się o dofinansowanie (grant) w ramach projektu „Regionalny Program Energetyki Prosumenckiej – mikroinstalacje fotowoltaiczne w budynkach jednorodzinnych na terenie wybranych gmin Dolnego Śląska”. Liderem projektu było Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość ze Świdnicy,
  - pompy ciepła, pompy ciepła wraz z instalacjami fotowoltaicznymi - współrealizacja projektu grantowego dotyczącego wymiany nieekologicznych źródeł ciepła w budynkach jednorodzinnych. Właściciele dzierżoniowskich budynków jednorodzinnych, którzy zdecydowali się na likwidację tzw. „kopciuchów” mogli ubiegać się o dofinansowanie (grant) w ramach projektu „Koalicja na rzecz poprawy jakości powietrza Gmin Obszaru Ziemi Dzierżoniowsko-Kłodzko-Ząbkowickiej (ZKD)”. Liderem projektu jest Stowarzyszenie Wolna Przedsiębiorczość ze Świdnicy.

14. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony

Oceany, ich temperatura, skład chemiczny, prądy i życie w nich

panujące napędzają światowe ekosystemy, bez których życie człowieka na Ziemi byłoby niemożliwe. Woda deszczowa, woda pitna, pogoda i klimat, linie brzegowe, sporo naszej żywności, a nawet tlen, którym oddychamy, są zależne od mórz, które działają jako regulator. Od wieków przez morza i oceany prowadzą ważne szlaki handlowe i transportowe. Uważne zarządzanie tymi niezastąpionymi zasobami jest kluczem do zrównoważonej przyszłości. Jednakże pogarsza się stan wód przybrzeżnych ze względu na zanieczyszczenia, a zakwaszenie oceanów zagraża funkcjonowaniu ekosystemów i różnorodności biologicznej.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Realizacja lokalnej gospodarki odpadowej (ścieki + śmieci) w tzw. obiegu zamkniętym.
2. Czyszczenie koryta rzeki Piławy.

15. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej

Lasy pokrywają 30,7% powierzchni Ziemi. Zapewniają nie tylko

bezpieczeństwo żywnościowe i schronienie dla różnych form życia, ale odgrywają również kluczową rolę w zwalczaniu zmian klimatycznych, ochronie bioróżnorodności. Wylesianie i pustynnienie w wyniku działalności człowieka i

zmian klimatu to najważniejsze wyzwanie dla zrównoważonego rozwoju. Zjawiska te wpływają na życie i utrzymanie milionów ludzi doświadczających ubóstwa. Obecnie podejmowane są wysiłki dążące do lepszego zarządzania lasami oraz przeciwdziałania pustynnieniu.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Realizacja przedsięwzięć związanych z terenami zielonymi w mieście (np. sadzenie/dosadzanie drzew, sadzenie kwiatów).
2. Rewitalizacja parków.
3. Akcje edukacyjne w szkołach i przedszkolach np. „Dzień Ziemi” i „Sprzątanie Świata”.
4. Dbalność o pomniki przyrody ożywionej (cis pospolity, platan klonolistny, dąb szypułkowy, buk pospolity, buk pospolity czerwolistny, buk pospolity zwisający, lipa drobnolistna, jesion wyniosły).

16. Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu

Zabójstwa, przemoc wobec dzieci, handel ludźmi i przemoc

seksualna stwarzają poważne zagrożenie dla pokoju i inkluzywnych społeczeństw. Należy zapewnić dostęp do wymiaru sprawiedliwości wszystkim ludziom oraz tworzyć skuteczne, odpowiedzialne i przyjazne instytucje na wszystkich szczeblach. Budowa bezpiecznych i inkluzywnych społeczeństw wymaga wdrażania skutecznych i bardziej przejrzystych przepisów prawnych oraz sporządzania całościowych i realistycznych budżetów państwowych. Jednym z pierwszych kroków w kierunku ochrony praw jednostki jest rejestracja narodzin i tworzenie bardziej niezależnych krajowych instytucji zajmujących się prawami człowieka.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Punkty nieodpłatnej pomocy prawnej (w Starostwie Powiatowym w Dzierżoniowie) – to forma wsparcia dla osób w trudnej sytuacji życiowej, które nie są w stanie ponieść kosztów pomocy prawnej. Wsparciem objęte są również osoby prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą (niezatrudniające pracowników). Świadczona przez punkty pomoc prawna dotyczy spraw majątkowych, socjalnych, mieszkaniowych, konsumenckich, rodzinnych, pracowniczych.
2. Projekty edukacyjne.
3. Kodeksy/polityki wewnętrzne w zakładach pracy – np. kodeksy etyki, przeciwdziałania dyskryminacji i mobbingowi.
4. Włączanie społeczne – programy realizowane m.in. przez Ośrodek Pomocy Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy, Powiatowy Urząd Pracy.
5. Programy wsparcia dotyczące problemu przemocy w rodzinie (realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej):
  - a) „Aktywne Wsparcie” – program, w ramach którego prowadzona była psychoedukacyjna grupa wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy domowej lub współzależnionych. W ramach programu funkcjonował także lokalny telefon zaufania,
  - b) „Dzierżoniów ma w mocy powstrzymanie przemocy” – program, w ramach którego realizowano: warsztaty rozwojowe i wspierające pn. „Akademia Kompetentnego Rodzica”; poradnictwo prawne, psychologiczne oraz dotyczące uzależnień; indywidualne zajęcia dla sprawców przemocy.
6. Pomoc mieszkańcom w czasie pandemii covid-19:
  - a) program „Wspieraj Seniora” (realizowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej) - zapewnienie przez wolontariuszy wsparcia dla seniorów, którzy w czasie pandemii zdecydowali się pozostać w domu i nie mogli skorzystać z pomocy rodziny. Wsparcie to dotyczyło pomocy w: zakupie artykułów spożywczych i chemicznych, rejestracji oraz wizyty u lekarza, załatwieniu spraw urzędowych. Wsparcie miało także formę wspólnych rozmów i spacerów,
  - b) maseczki ochronne – pracownicy jednostek organizacyjnych gminy szyli maseczki ochronne, które były rozdawane mieszkańcom Dzierżoniowa. W działanie to zaangażował się Środowiskowy Dom Samopomocy i Dzienny Dom Senior+,
  - c) uruchamianie infolinii - w ramach których mieszkańcy mogli uzyskać wsparcie. Wsparcie psychologiczne, w szczególności dla seniorów, uruchomił dzierżoniowski Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Natomiast Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów uruchomił infolinię dla seniorów, którzy w czasie pandemii czuli się osamotnieni,
  - d) dowożenie obiadów do podopiecznych dzierżoniowskich ośrodków

wsparcia – w czasie pandemii covid-19 został zamknięty Dzienny Dom Senior+. Jego podopieczni byli na pewien czas wykluczeni z życia społecznego. Dlatego dowożono im posiłki, z których przed pandemią korzystali w ramach zajęć w Senior+. Dowóz posiłków zorganizował także Ośrodek Pomocy Społecznej (dla swoich świadczeniobiorców).

17. Wzmocnić środki wdrażania i ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju

Skuteczna realizacja Agendy na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju

wymaga partnerskiej współpracy między rządami, sektorem prywatnym i społeczeństwem obywatelskim. Takie inkluzywne partnerstwa powinny być budowane w oparciu o zasady i wartości, wspólną wizję i wspólne cele, które stawiają człowieka i naszą planetę w centrum działań. Potrzebujemy takich partnerstw na szczeblu globalnym, regionalnym, krajowym i lokalnym.

Działania w Dzierżoniowie:

1. Dzierżoniowski Budżet Obywatelski (DBO) – to 1 mln zł, które miasto corocznie przeznaczalo na realizację projektów zgłaszanych i wybieranych do realizacji przez mieszkańców Dzierżoniowa. W ramach tej kwoty 100 tys. zł przeznaczane było na Młodzieżowy Budżet Obywatelski. DBO daje możliwość mieszkańcom bezpośredniego decydowania o tym, co powstanie w najbliższym otoczeniu, a w przypadku młodzieży jakie wydarzenie kulturalne lub sportowe zostanie zorganizowane w mieście. DBO to źródło wiedzy o potrzebach mieszkańców i ważny element budowania społeczeństwa obywatelskiego. Pierwsza edycja Budżetu Obywatelskiego została ogłoszona w 2016 roku. W okresie pandemii covid-19 realizacja tej inicjatywy została wstrzymana.
2. Działalność dzierżoniowskich organizacji pozarządowych.
3. Współpraca ze Związkiem Miast Polskich.
4. Współpraca z miastami partnerskimi Dzierżoniowa – Bischofsheim (Niemcy), Lanškroun (Czechy), Kluczbork (Polska), Serock (Polska), Crewe and Nantwich (Anglia), Hajdúszoboszló (Węgry).

5. Działalność Stowarzyszenia Ziemia Dzierżoniowska, które powstało by wspólnie z samorządami powiatu dzierżoniowskiego realizować przedsięwzięcia rozwijające nie tylko poszczególne miasta, ale i cały region.
6. Projekty międzynarodowe realizowane m. in. przez szkoły i urzędy.